Täysistunto

Keskiviikko 16.2.2022 klo 14.00—19.29

9. Lakialoite laiksi rikoslain 6 luvun 8:n muuttamisesta

Lakialoite LA 51/2021 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja esittelypuheenvuoro, edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.15 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt ei... — Nyt on mikrofoni oikein.

Arvoisa herra puhemies! Jatkan alusta. — Suomen rikoslain perusteella murhasta tulee aina määrätä elinkautinen vankeus. Elinkautinen vankeus voidaan määrätä myös eräistä muista erittäin vakavista rikoksista, kuten sotarikoksista, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä taposta tai murhasta, törkeästä maanpetoksesta sekä törkeästä valtiopetoksesta.

Elinkautisesta vankeustuomiosta puolestaan voi vapautua aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt 12 vuotta. Alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt 10 vuotta. Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan määrätä valvottuun koevapauteen.

Meillä Suomessa rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana. 15—20-vuotias katsotaan nuoreksi rikoksentekijäksi. Poliisin mukaan nuoren rikoksesta epäillyn ikä otetaan huomioon, kun arvioidaan hänen syyllisyyttään ja rikosten seurauksia. Samassa yhteydessä arvioidaan myös nuoren sosiaalista tilannetta. Tämän kaiken tavoitteena on tukea nuorta pääsemään rikoksettomaan elämään.

Arvoisa puhemies! Rikoslain 6 luvun 8 §:n mukaan alaikäisen tekemistä rikoksista tulee tuomita lievennetyn rangaistusasteikon mukaan. Määrättäessä rangaistusta rikoksen tekijälle saa tuomita enintään kolme neljännestä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Jos rikoksesta voisi seurata elinkautinen vankeus, enimmäisrangaistus sen sijasta on kaksitoista vuotta vankeutta ja vähimmäisrangaistus kaksi vuotta vankeutta.

Arvoisa puhemies! Katson, että tämä ei ole perusteltua. On nimittäin niin, että alle 18-vuotiaana tehdystä murhasta voidaan Suomessa tuomita enimmillään kahdentoista vuoden ehdottomaan vankeuteen. Käytännössä kukaan nuorena vankeusrangaistukseen tuomittu ei istu täyttä tuomiotaan vankilassa. Nuoret rikoksentekijät pääsevät yleensä ehdonalaiseen vapauteen jo suoritettuaan yhden kolmasosan rangaistuksestaan. Tämä on varmasti perusteltua useimpien rikosten osalta, mutta mielestäni ei kuitenkaan vakavimpien henkirikosten osalta.

Alaikäisten tekemät henkirikokset ovat olleet Suomessa harvinaisia, mutta viime vuosina niiden määrä on noussut hälyttävästi. Henkirikoksesta tai sen yrityksestä epäiltyjä alle 18-vuotiaita oli vuonna 2020 Poliisihallituksen tilastojen mukaan peräti 43, kun vuosina 2015—2019 heitä oli vuosittain 9—16.

Viime vuosina on tehty useita erityisen raakoja murhia alaikäisten toimesta. Viimeisin on Helsingin Koskelassa joulukuussa 2020 tehty myös alaikäisen pojan murha, josta Helsingin käräjäoikeus tuomitsi elokuussa 2021 tekijät nuorena henkilönä tehdystä murhasta kymmenen vuoden ja yhden kuukauden, yhdeksän vuoden ja kahden kuukauden sekä kahdeksan vuoden ja kahden kuukauden pituisiin vankeusrangaistuksiin. Pohtikaa, miltä tämä tuntuu uhrien omaisista, etenkin kun nämä henkilöt istuvat tästä tuomiostaan murto-osan.

Arvoisa puhemies! Rikoslain 21 luvun 2 §:n mukaan jos tappo tehdään vakaasti harkiten, erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai tappamalla virkamies hänen ollessaan virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka virkatoimen vuoksi ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava murhasta vankeuteen elinkaudeksi.

Vankeusrangaistuksen tarkoitus on rikosten estäminen. Sen ehkäisevä vaikutus kohdistuu niin yksilöihin kuin koko yhteiskuntaan. Vankeusrangaistus eristää rikoksentekijän muusta yhteiskunnasta, jotta tämä ei voi tehdä rikostaan uudelleen. Yhteiskunnan kannalta myös pelotteella on vaikutus. Näillä pelotevaikutuksilla ehkäistään tulevia rikoksia.

Arvoisa puhemies! Alaikäisen mutta rikosoikeudellisesti vastuullisen henkilön tekemä murha tai muu rikos, josta voidaan tuomita elinkautiseen vankeuteen, on yhtä vakava kuin täysi-ikäisen tekemä vastaava rikos. Tästä syystä katson välttämättömäksi, että alle 18-vuotias voidaan myös tarvittaessa tuomita elinkautiseen vankeuteen, jos hän syyllistyy esimerkiksi murhaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.20 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on edustaja Kärnältä tärkeä aloite. Suomessa varmasti lähes kaikkien rikosten osalta rangaistuksissa on koventamisen varaa, jotta yleinen oikeustaju toteutuu, mutta toisaalta myös siksi, että näillä rangaistuksilla olisi jotain rikoksia estävää vaikutusta. Erityisesti koventamisen varaa on näissä kaikkein vakavimmissa rikoksissa, joista edustaja Kärnä edellä kuvasi yhden todella rujon esimerkin viime ajoilta.

Suomessa on aivan viime viikkoina kannettu julkisuudessakin huolta siitä ilmiöstä, joka on ehkä muutaman viime vuoden aikana, valitettavasti, maahamme tuolta maailmalta rantautunut, että nuorten jengirikollisuus lisääntyy. Tässä jengirikollisuudessa on kyse elämäntavasta, jossa rikollinen elämäntapa tietoisesti valitaan. Pelkään pahoin, että juuri tällaisen elämäntavan piirissä voidaan ajautua kierteeseen, jonka päässä on tilanne, että toiset ihmiset voivat menettää henkensä näiden rikosten seurauksena, joita sitoudutaan teke-

mään. Mielestäni yhteiskunnan signaali tulee olla kaikille nuorille se, että tällaista elämäntapaa Suomessa ei suvaita eikä se siellä nuorten elämänvalintojen joukossa voi olla. Tässä mielessä tämä lakialoite on aivan perusteltu.

Kokoomuksen kokeneen poliisikansanedustaja Kari Tolvasen toimesta on esitelty myös viime viikolla laaja paketti siitä, mitä uudistuksia suomalaisessa yhteiskunnassa tarvitaan, jotta tämä jengirikollisuus voidaan Suomesta juuria pois. Se ei Suomeen millään tavalla kuulu. Enkä sano, että jengirikollisuus on ainoa rikollisuuden muoto, jonka piiriin tämä Kärnän lakialoite liittyy, mutta tämä on ollut viime aikoina paljon esillä ja tähän rikollisuuden muotoon tulee erityisesti Suomessa puuttua.

Tuossa edellä keskusteltiin lapsiasiavaltuutetun kertomuksen osalta siitä, että Suomella noin periaatteessa pitäisi olla maailman onnellisimpana maana edellytykset tarjota lapsilleen ja nuorilleen eväät hyvään elämään. Ja toisaalta, kun teemme tätä työtä, millä tarjoamme ne hyvät eväät elämään, niin pitää myös lähettää yhteiskunnan puolesta signaali, että rikollinen elämäntapa ei tässä maassa ole sallittu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Taee, olkaa hyvä.

17.23 **Hussein al-Taee sd:** Arvoisa puhemies! Kysyin eräältä poliisiystävältäni, joka oli virassa yli 30 vuotta, että mikä on poliisin haarniska. Hän vastasi minulle silloin, että se on hyvin toimiva yhteiskunta. Kun ajattelen Suomen tapaa rangaista rikollisia, niin nyt kun on juuri perustettu Oikeusvaltiokeskus, muualta maailmalta on tultu kysymään, miten te pystytte kouluttamaan näistä rikollisista sellaisia ihmisiä, jotka voisivat mahdollisesti toimia yhteiskunnassa sen jälkeen, kun he ovat esimerkiksi vankilasta vapautuneet. Kun normaalitilanteessa maailmassa ihminen joutuu vankilaan, niin vankila kouluttaa tämän ihmisen palaamaan aina vankilaan, siitä tulee elämäntapa, mutta Suomessa tämä ei kuitenkaan ole yhdenmukainen sääntö siihen nähden, mitä maailmassa on. Tästä syystä poliisi sitten vastasi minulle, että täytyy tehdä todella paljon ennaltaehkäisevää työtä, panostaa siihen, että näillä ihmisillä ei ole syytä tehdä rikoksia, ja kun pystytään ankkuroimaan näitä ihmisiä hyvään elämään — puolisoon, opiskelupaikkaan, työpaikkaan, säännöllisiin tulonlähteisiin — niin siinä tapauksessa yhä harvemmalla on syytä tehdä suuria rikoksia.

Mutta sitten taas toisaalta: Kysyin pari päivää sitten joukolta ihmisiä Facebook-kanavani kautta, jota seuraa noin 12 000 ihmistä, arabian kielellä, että mitähän näille jengirikollisille pitäisi Suomessa tehdä, koska niin moni heistä on tänä päivänä liittynyt nyt tähän huume- ja aserikollisuuteen. Suurin osa vastaajista vastasi, että suomalaisen järjestelmän rangaistukset ovat liian löysiä ja nämä ihmiset eivät pelkää joutua vankilaan, nämä ihmiset eivät pelkää rangaistusta.

Minusta nyt tarvitaan hyvää keskitietä, tapaa, jolla ankkuroida nämä ihmiset hyvin yhteiskuntaan, jolla he tulevat nähdyiksi nuoresta jo ennen kuin heistä tulee rikollisia, ja sitten samanaikaisesti olisi otettava pohdittavaksi tämä edustaja Kärnän aloite rikosrangaistusten koventamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

17.26 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitokset kollegoille Autto ja al-Taee aloitteen kommentoinnista. Olen aivan samaa mieltä, että totta kai meidän tavoitteemme tulee olla, että kun rikoksentekijä kiinni jää ja hän vankilaan joutuu, niin aikanaan hänestä teh-

dään yhteiskuntakelpoinen yksilö, mutta valitettavasti tilanne on tällä hetkellä nyt se, että nimenomaan useille tällaisille jengeissä oleville 15—20-vuotiaille tämä nykyinen järjestelmä ei ole riittävä pelote. Tämän takia osaltaan tämänkin aloitteen laadin, että myös näiden nuorten tekemistä rikoksista, jotka ovat erityisen vakavia, rangaistukset voitaisiin antaa täysimääräisinä. Eihän se minkäänlainen pelote ole, jos tietää, että jopa taposta selviät vuodella tai puolella vuodella vankilassa, ja jos on tutkinta-aikakin siinä päällä, niin mahdollisesti tuomion saamisen jälkeen saman tien vapaaksi. Se ei ole riittävä pelote, jonka yhteiskunta antaa, ja siksi tähän asiaan tarvitaan muutos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.27 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kärnä on ihan oikealla asialla. Rikosten raaistumiseen ja siihen, että rikolliset ovat yhä nuorempia, niin että vakavia, henkeen kohdistuvia rikoksia tehdään jo ihan nuoruusvuosien aikana ja alaikäisenä, pitää kyllä puuttua kovalla kädellä. Sellaista tilannetta ei saa syntyä, että syntyy olettama, että kun nuorena tekee jonkun todella hirvittävän rikoksen, siitä voisi selvitä vähemmällä kuin jos tekisi saman aikuisena ihmisenä. Ihan oikea linja.

Se, mikä meillä on Suomessa menossa erittäin huonoon suuntaan ja mistä olen jatkuvasti ollut huolissani, on se, että meillä on Suomessa syntynyt semmoinen kuva, että yhteiskunta lapset kasvattaa. Se on erään viisaan ajattelijan sanonta — ihan tavallisen suomalaisen perheenäidin sanonta — että koiria voidaan kouluttaa mutta lapset pitää kasvattaa. Kun lapsi saa hyvän kotikasvatuksen, niin että isä ja äiti pitävät hänestä huolta ja läheiset pitävät hänestä huolta ja hänellä on se turvaverkko lähellä, hänellä on erittäin suuri todennäköisyys siihen, että hänestä kasvaa tasapainoinen aikuinen ihminen, vaan kun nykyisin on mennyt tämä maailma sellaiseksi, että kun katselee illalla, vaikka kesäiltana käy tuossa vaikka rautatieasemalla Helsingissä katsomassa, kun siellä iltamyöhään lapsia pyörii, niin silloin meidän järjestelmässä on jotakin vikaa, kun nämä perinteiset turvaverkot eivät toimi ja lapset ovat siellä yksinään, alttiina erilaisille vaarallisille tilanteille, joiden seurauksia sitten saamme täällä käsitellä erilaisilla lakialoitteilla.

Edustaja Kärnälle kiitos siitä, että hän on ymmärtänyt tilanteen ihan oikein. Toivottavasti saataisiin jonain päivänä syntymään tähän yhteiskuntaan sellainen näkökulma, että jos lähin omainen on viranomainen, niin silloin ollaan aika paljon hävitty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.29 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Hoskosen ja Kärnän ja Auton puheiden aikana tuli mieleen semmoinen tapahtuma, mikä tässä Helsingissä oli, kun joku nuori pahoinpideltiin. Muistaakseni tekijöitä oli siellä neljä, ja sitten ei voitu osoittaa, kuka heistä on antanut sen iskun, joka johti kuolemaan. Muistaakseni se meni sitten niin kuin pahoinpitelynä kaikkien osalta ja tuomiot olivat aika lieviä. Tällaisessa tilanteessa, jos porukalla joku hakataan ja hän menehtyy siihen, kyllä niiden pitäisi kaikkien saada syyte silloin siitä, onko se sitten tappo vai mikä on. Kyllä suomalaisen oikeuden nykyiset käytännöt aika lepsuilta ja lieviltä tuntuvat, eikä vastaa mielestäni kansalaisten oikeustajua tällainen, jossa pahoinpitelyn uhri kuolee ja ketään ei siitä tuomita. Mielestäni pitäisi tuomita silloin kaikki. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.